

2195

Stjälkhammar, Nelhammar den 1/10
1929

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—
1

Herr Docenten C.W. von Sydow, Lund.

Under ett samtal med herr Docenten visade en hembyggs-
kurs i Gamleby Folhogskola i december i fjol kom jag att
nämna något om bruket att kläda "miðsommarsbrunn" i min
hemtrakt. Jag är född och uppväxt i Ukna socken i Tjust
och är lärare i en byskola här. Herr Docenten uppmanade
mig att närmare taga reda på bruket ifråga och meddela vid
vidare. Något utöver det jag berättade vid samtalet har
jag inte fått reda på, men eftersom Docenten sade det vara
av värde, att allt som rörde folkminnen upptecknades på olika
platser, har jag gjort några små uppteckningar, som jag
härmed översänder.

Skulle Herr Docenten önska några närmare uppgifter
som jag möjligen skulle kunna ta reda på eller något mera
liknande det nu sända, står jag med största nöje till tjänst

Högaktningsfullt
Stellan Jonsson.

MIDSOMMARBRUNNEN.

I Broddebø by Gärderums socken i N.Tjust är en källa, som än i dag kallas Midsommarbrunnen. Midsommarafton gjorde man av björkar en lövsal kring källan, och på kvällen gick ungdomen först dit och drack och därifrån till dansen i byn. Omkring 1900 tycks man ha upphört att dricka "midsommarbrunn". Om något annat än klädseln med björkarna och drickandet förekommit, har jag ej kunnat få reda på. Någon annan källa med namnet Midsommarbrunn vet jag ej om i trakten och ej heller bruket att dricka ur någon viss källa på midsommarafton. I Urknadalen finns en källa dit ungdomen midsommarafton gick, men det tycks inte, då detta bruk för o:a 50 år sedan upphörde, ha varit för att dricka ur källan. Pojkarna hade med dryckesvaror för egen del och bjödo flickorna karameller.

MYLINGEN"

Äldre såväl som yngre folk från bygden häromkring ha allmänt hört talas om mylingen. Av 12 barn mellan 11-13 år som tillfrågades, hade 5 hört namnet och en hade något att berätta om honom.

Han beskrives som en mycket liten man, han har grå vadmaiskläder och bor under golvet i ladugården eller höskullen. Mylingen har inte funnits i alla gårdar. Följande får tänkas ha hänt före de senaste 50 åren.

Mylingen på ett torpställe i Dalhems socken i N. Tjust tälde ej, att man på stället hade någon häst, som var bläsigt. När man en gång hade en sådan häst där, fann man mylingen i färd med att slå hästen i siltan. Ibland upphörde han att slå och gick fram och tog hästen i huvudet och sade: "Är du bläseter äm?"

I Blidstena i V. Eds socken i N. Tjust fanns en myling. Man säg honom jaga korna runt på en åker genom att hålla dem i svansarna. -- Bonden på gården skulle gå för att se till sin

2195

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

dräng, som gick och plöjde. När han kom till åkern, säg han myllingen
gå efter drängen i den upplöjda fåran. Bonden gick därifrån
utan att säga något till drängen.

I brobygget i Ukna socken fanns också en. Han
brukade ibland lossa ett hjul på vagnen för förbiåkande.

4

2195

7KLOK GUMMA.

Tar musten och kraften från andras djur.

En granne härstades, 65 år, berättade :

En gumma hade sin ko i bet hos en bonde och tillsammans med dennes kor. Gummans ko blev fet, men bondens kor blevo magra. Bonden misstänkte att detta berodde på gumman och beslöt att i smyg vakta på henne, då hon släppte sin ko i beteshagen. Från sitt gömställe horde han gumman säga, när hon släppte kon: "Här har du bet är och bli fet! Här ska du gå och här ska du vandra och ta musten från alla andra."

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—*—
5

2195

BOTA TRÄNTE.
(trängtan, tränad)

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6

Foräldrarna till ovannämnde granne hade en ko, som de omöjligt kunde få att gå kvar i beteshagen. Hon bara kom hem till ladugården igen. En gumma som de talade om detta för sade, att hon nog skulle bota kon från "tränte". Hon knöt en halsduk om halsen på sig och ledde kon till hagen. När kon kom till grinden, som gick in till hagen, tog hon av sig halsduken och lade denna i grindöppningen, så att kon fick gå över den, när kon släpptes. Halsduken tog hon sedan med sig. "Men kan ni tro: koa kom inte hem igen utan gick still," tillade gumman, som berättat detta.

2195

KASTA SOPORNA PÅSKDAGSMORNINGEN PÅ GRANNENS ÅKER.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7

Samma granne berättade också, att man påskdagsmorgonen skulle kasta soporna, som blevo vid städningen i stugan på morgonen, och kasta på grannens mark, ty då slapp man loppor, som i stallet den granne fick, på vars mark man kastat soporna. Min granne hade i sin ungdom sett en dotter i granngården på påskdagsmorgonen bära sopskyffelen c:a loo meter för att komma åt att kasta soporna på annans mark.

Handwritten notes in Swedish, including names like "Lund" and "M. N. ...".

2195

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8

BEN FRÅN LAKENS HALS.

Ett ben från lakens hals, vilket kallades lakklon, användes till att bota "skärv".

2195

SVINMJÄLTENS UTSEENDE SÅ BLIR VINTERN.

Av svinmjältens utseende vid hostslakten kan man se, hurudan den kommande vintern blir (Allmänt känt)

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—*—
9

2195

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—*—
10

TALESÄTT.

Hustrun om sin man: Bortē som e'skate,
hemma som en sate"